

Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы
Яңа Спас авыл жирлеге Советы

КАРАР

№18

10.04.2026 ел

Татарстан Республикасы
Зэй муниципаль районының
Яңа Спас авыл жирлеге территориясендә
Россия Федерациясе дәүләт урман фонды
жиренә кермәгән һәм физик
һәм юридик затларның
хосусый милкендәге жирләргә
яшел утыртмаларны булдыру,
тоту һәм саклау кагыйдәләре турында
нигезләмәне раслау хакында

«Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон белән, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Яңа Спас авыл жирлеге уставы, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Яңа Спас авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Яңа Спас авыл жирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды жирләренә кермәгән һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге жирләргә яшел утыртмаларны булдыру, тоту һәм саклау кагыйдәләре турында нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.
3. Әлеге карарны «Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) бастырып чыгарырга һәм Зэй муниципаль районының рәсми сайтында «Авыл жирлекләре» бүлегенә урнаштырырга.
4. Әлеге Карарның үтәлешен тикшереп торуну үземдә калдырам.

Яңа Спас авыл жирлеге
Советы башлыгы

Н.В.Танчук

Кагыйдэләр

**Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Яңа Спас авыл
жирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды
жирләренә керми торган һәм физик һәм юридик затларның хосусый
милкендәге жирләргә кермәгән яшел үсентеләр төзү, аларны тоту һәм
саклау кагыйдэләре турында**

1. Гомуми өлеш

1.1. Агач утыртмалары белән бергә яшел территорияләр табигатьне саклау, уртача яклау, рекреацион, уртача рәсмиләштерүче һәм санитар-яклау функцияләрен үти, табигый комплекс территориясенә һәм жирлекнең яшел фондының состав өлеше булып тора.

1.2. Яшел территорияләрнең урнашуы һәм чикләре тарихи барлыкка килгән планировканы һәм табигый компонентларны - рельефны, акваторияләрне һәм яшел утыртмаларны исәпкә алып билгеләнә.

1.3. Яшел утыртмаларны тоту һәм саклау Зэй муниципаль районының Яңа Спас авыл жирлеге башкарма комитетына йөкләнә.

1.4. Яңа төзелешкә яшелләндерелгән территорияләр төзү эшләре комплексы да керә. Яңа төзелештәге барлык эшләр билгеләнгән тәртиптә расланган, эшләнгән һәм расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Яңа Спас авыл жирлеге территориясендә (алга таба - Авыл жирлеге) яшел үсентеләрне карап тоту эшләренә корыган, авария хәлендәге һәм декоратив күренешен югалткан агач һәм куаклар, үсемлекләренә санитар кисү керә.

1.6. яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау эшләре комплексы һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементлары. Яшел утыртмаларның эчтәлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- агымдагы ремонт,
- агачларны һәм куакларны карау буенча эшләр - өстәмә тукландыру, су сибү, чүп үләнә, үсемлекләренә яклау, тамыр системасын жылыту, токым куакларын бәйләү һәм бәйләү, жылылык яратучы үсемлекләренә (барлык тиешле эшләр белән), ашламаларны, чүп-чарны төяү һәм бушату, коры һәм авария хәлендәге агачларны кисү һәм башкалар;
- Чәчәкләрне карау эшләре - орлык чәчү, үсентеләр һәм суган үсентеләре утырту, су сибү, киптерү, чүп-чар жыю һәм башка эшләр;
- Чәчәкле вазаларны карау эшләре.

2. Яшел утыртмалар булдыру

2.1. Территорияне эзерләү

2.1.1. Территорияне эзерләү эшләрен жиимерелергә тиешле корылмалардан, агач төпләреннән, төзелеш материаллары, чүп-чардан һәм башкалардан чистартудан, жыю урыннарын билгеләүдән, үсемлек грунтның бөкләнүеннән һәм аны төшерүдән, шулай ук территорияне яшелләндерү өчен файдаланылачак үсемлекләргә күчереп утырту урыннарыннан башкаларга кирәк. Туфрак утыртмасын өчен органик чүп-чар сибү яисә нинди дә булса химик житештерү калдыклары белән рөхсәт ителми. Вак органик чүпне (опилкалар, йомычкалар, яфрактар) өелгән грунт белән аралаштырырга мөмкин.

2.1.2. Төзелеш мәйданчыгын оештырганда проектта сакланучы буларак билгеләп үтелгән барлык үсемлекләргә саклау һәм минималь зарарлау чараларын күрергә кирәк: кәефләндерү, түбән һәм киң ябалдашларны өлешчә кисеп алу, кәүсәләргә саклау, куакларның ябалдашларын бәйләү.

2.1.3. Яхшы үлән сабагы булган территориядә дернинаны кисеп алырга, аны саклау (полив, куллану) чараларын булдырырга һәм алга таба газонны урнаштырганда куллану чараларын күрергә кирәк.

2.1.4. Булган агачларны саклау өчен грунт катламы дәрәжәсен күтәрү кирәк булганда, кәүсә тирәсендә коры кое һәм дренаж системасын төзөргә кирәк; үсемлекләргә саклау дәрәжәсен киметкәндә, террасалар системасын һәм терек стеналарны корырга яки, тамырларны зарарланудан саклаган (биеклекләрдән аз гына булса да) жир катламы янында туфрак өергә кирәк.

2.1.5. Территорияне корыган агачлардан һәм уңайсыз хәлдәге агачлардан чистарту агачларны урында бүлгәләп һәм алга таба кәүсәләргә алып чыгып яисә ауган агачларны читтә аерып алып башкарылырга мөмкин.

2.1.6. Агачларны һәм куакларны күчереп утырту өчен яраклы, әлегә яки башка объектларны яшелләндерү өчен, кагыйдәләргә нигезендә казып чыгарырга һәм кулланырга кирәк.

2.2. Агач һәм куаклар утырту

2.2.1. Үсемлекләргә утыртуның иң кулай вакыты - яз һәм көз, бу вакытта үсемлекләргә табигый яфрактасыз хәлдә (яфрактасыз төрләр) яки үсемлек организмының физиологик процессларының түбән активлыгы халәтендә.

Туфрак эреп беткәннән һәм жылынганнан соң, бөреләр һәм бәбәкләр барлыкка килгәннегә кадәр, көзгә чөчүлекләргә яфрактасыз коелганнан алып тотрыклы кырауларга кадәр утыртырга кирәк.

Ылыслы токимнар күчереп утыртуны иртә өлгергәннегә (март - апрель башы) һәм иртә өлгергәннегә (август - сентябрь башы) вакытка күчәргә.

2.2.2. Торак пунктлар территориясенә бары тик таза, нык үскән, чикле параметрлы экземплярлар гына утыртылырга мөмкин.

2.2.3. Гибридлы тирек агачлары (хатын-кыз экземплярлары), корыч үсентеләргә булырга тиеш түгел.

2.2.4. Жиләк-жимеш жыйганда территорияне чүпли яки чөчөк атканда массакуләм аллергия реакцияләргә китереп чыгара торган тирек һәм башка үсемлекләргә хатын-кызлар экземплярларына утырту рөхсәт ителми.

2.2.5. Агачларны һәм куакларны төзелештә булган кагыйдәләргә һәм нормалар нигезендә утыртырга кирәк, аерым алганда, бинаның диварларынан

һәм төрле корылмалардан алып үсемлекләргә утырту урынына кадәр ара регламентлана.

Корылмалардан үсемлекләргә утыртуга кадәр ераклык

Ераклыкны исәпләү чиге	Үсемлекнең күчәренә кадәр минималь ара, м	
	агач	куаклык
Бинаның тышкы стенасы, корылмалары	5,0	1,5
Тротуар кыры, бакча юлы	0,7	0,5
Урамның үтү өлеше	2,0	1,0
Яктырту челтәрен яклау	4,0	
Подошва и внутренняя грань подпорных, стенок	3,0	1,0
газ үткәргеч: тышкы торбалар өчен	2,0	-
газүткәргеч: полиэтилен торбалардан жир асты торбаларыннан (торбадан төрле якларга)	3,0	-
суүткәргеч, дренаж	2,0	-
Көч кабеле, элемент кабеле	2,0	0,7

Искәрмәләр:

1. Китерелгән нормативлар ябалдашы диаметры 5 метрдан артмаган агачларга карый һәм зуррак диаметрлы агачлар өчен арттырылырга тиеш.

2. Биналарның, корылмаларның, балалар учреждениеләренең тышкы стеналары янына агач һәм куаклар утыртканда инсоляциянең һәм табигый яктыртуның норматив дәрәжәләрен сакларга кирәк.

2.3. Яшел утыртмаларны тоту

2.3.1. Яшел утыртмаларны дәрәжә тоту буенча төп чараларның берсе - ябалдашлар кисеп алу. Эзләнүләргә түбәндәге төрләрен аералар: санитария, яшәртү, форма.

2.3.2. Наратны санитар кисеп алу иске, авыру, йокымсыраган һәм зарарланган ботакларны, шулай ук кронга яки бер-берсенә якынайган ботакларны алып ташлауга юнәлдерелгән.

Шулай ук үзек кәүсәдән очлы почмак яки вертикаль (пирамидаль формаларны кертмичә) өскә таба киткән бәбәкләр дә мәжбүри рәвештә юк ителергә тиеш.

Санитар обрезканы ел саен вегетация чоры дәвамында үткәргә кирәк.

Әмма зур сандагы эре ботакларны бер үк вакытта алып ташлау максатка ярашлы түгел, шуңа күрә аларны экренләп, елына 1-2 ботак итеп алу яхшырак.

2.4. Чәчәклеләрнең төзелеше

2.4.1. Чәчәклек ул - бер үк, ике яки күпъяллык үсемлекләр утыртылган геометрик яки ирекле формадагы участок. Бу яшелләндерү объектының иң декоратив элементларының берсе.

2.5. Чәчәкләрнең эчтәлегә

2.5.1. Чәчәклеләрне тиешле тәртиптә тоту үсемлекләргә су сибүдән һәм юудан, туфрак кибүдән һәм чүп үләннәрен жыюдан, чәчәк аткан үсемлекләрне кисүдән, корткычлардан һәм авырулардан яклаудан, минераль ашламалар кертүдән, чүп-чардан жыюдан гыйбарәт.

2.5.2. Беръяллыклардан һәм ике яшьлек чәчәкләрдән ясалган полив, жирне тамыр ятмасы тирәнлегендә дымлансын өчен, тигез булырга тиеш.